

บทที่ 6

บทสรุป

กระบวนการปฏิรูประบบบริหารแผ่นดินแบบรวมศูนย์อำนาจในสมัยรัชกาลที่ 5 ไม่เฉพาะส่งผลให้พระมหากษัตริย์ทรงควบคุมกลไกการเมืองได้เข้มงวดขึ้นเท่านั้น แต่ในแง่พระราชอำนาจทางเศรษฐกิจ ก็ได้เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องด้วยกษัตริย์ได้ใช้ข้าราชการที่ทรงแต่งตั้งไปเป็นผู้จัดเก็บภาษีอากรทั่วทั้งแผ่นดินทดแทนระบบประมวลภาษีโดยเจ้าภาษีนายอากรจนเป็นผลให้ปริมาณรายได้แผ่นดินที่ส่วนกลางจัดเก็บได้ปรับสูงขึ้น พระราชอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของพระมหากษัตริย์ที่เปลี่ยนไปเช่นนี้ มีส่วนสัมพันธ์กับชนชั้นเจ้านายอย่างมาก กล่าวคือ ขณะที่พระมหากษัตริย์ทรงประสงค์ใช้เจ้านายเชื้อพระวงศ์ผู้มีความใกล้ชิดกับพระองค์ทางชาติกำเนิดเข้าช่วยบริหารงานราชการสำคัญๆ พระองค์ก็ทรงตอบแทนค่าความเป็นข้าราชการด้วยวิธีพระราชทานสินทรัพย์ต่างๆ ในรูปเงินปีและเงินเดือนราชการ ด้วยเหตุนี้ ตลอดสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์การที่ชนชั้นเจ้านายแวดล้อมอยู่ดำรงตำแหน่งข้าราชการ(ระดับสูง) จึงมิใช่เพียงเครื่องชี้วัดว่าเจ้านายคือชนชั้นผู้กุมอำนาจการเมืองในแผ่นดินรองจากพระมหากษัตริย์เท่านั้น หากยังหมายถึงข้อบ่งชี้ความสามารถแสวงหารายได้จากระบบเงินพระราชทาน นอกจากนี้ หลักการจัดสรรทรัพยากรในระบบศักดินา ยังกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงพระราชทานที่ดินจำนวนที่เหมาะสมกับบรรดาศักดิ์ความเป็นเจ้านายเชื้อพระวงศ์ เจ้านายเชื้อพระวงศ์ส่วนใหญ่จึงมักถือสิทธิครอบครองที่ดินจำนวนมากในรูปทรัพย์สินส่วนตัว ซึ่งโดยทั่วไปหากต้องการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เจ้านายส่วนใหญ่ก็มักว่าจ้างหรือปล่อยให้ชาวนาไ้ที่ดินอาศัยที่ดินของตนทำการผลิตมากกว่าเป็นผู้ดำเนินการผลิตด้วยกำลังคน เหล่านี้เป็นเหตุให้กล่าวได้ว่า รายได้พื้นฐานของชนชั้นเจ้านายก่อนพ.ศ. 2475 ผูกพันกับหลักการสำคัญ 2 ส่วน คือระบบรายได้จากเงินพระราชทาน และระบบรายได้จากค่าเช่าที่ดินภายใต้โครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม

กระทั่งคณะราษฎรก่อการเปลี่ยนแปลงระบอบปกครองไปสู่สมัยรัฐธรรมนูญ ในปี พ.ศ. 2475 กระบวนศักดิ์กั้นกลไกการบริหารประเทศภายใต้วิถีสมบูรณาญาสิทธิจึงถูกขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง คณะราษฎรสามารถจำกัดสิทธิทางการเมืองของฝ่ายราชสำนักผ่านการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ทั้งหลายระดับกฎหมายและหลายมาตรการเช่น การปลดข้าราชการเจ้านายออกจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง การกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง กำหนดห้ามเจ้านายระดับหม่อมเจ้าขึ้นไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยพิจารณาวิธีการดังกล่าวอาจดูเหมือนเป็นการมุ่งผลจำกัดเฉพาะอำนาจการเมืองของราชสำนักภายใต้ระบอบปกครองใหม่ แต่โดยข้อเท็จจริงนั้น มิติทางเศรษฐกิจก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ฝ่ายราชสำนักถูกบั่นทอนไม่น้อยไปกว่ากัน ด้วยเพราะฝ่ายราชสำนัก เมื่อถูกช่วงชิงอำนาจการเมืองการปกครอง การจะควบคุมกลไกการเงินการ

คลังของรัฐย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะกระทำได้ แน่แน่นอนว่าย่อมทำให้กระบวนผันงบประมาณแผ่นดินไปใช้เป็นเงินปีและเงินเดือนราชการตามเดิมจึงสูญไป

อย่างไรก็ดี การจะกล่าวว่ามีฝ่ายราชสำนักสูญเสียอำนาจการเมืองอย่างสิ้นเชิงคงไม่ถูกต้องเสียทีเดียว เมื่อพลังตกค้างแบบศักดินาจากทั้งราชสำนักเองข้าราชการขุนนางนิยมเจ้าได้พยายามร่วมมือต่อต้านรัฐบาลคณะราษฎรจนสามารถดำเนินการแทรกแซงกิจกรรมการเมืองการปกครองได้ในระดับหนึ่ง พลวัตความผันผวนของระบบการเมืองไทยกว่า 2 ทศวรรษหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง แม้จะมีได้ยังผลให้รัฐไทยหวนกลับไปสู่พันชนาการการปกครองแบบเก่า แต่ก็ทำให้รัฐไม่อาจสลายอำนาจการถือครองทรัพย์สินที่ฝ่ายราชสำนักสะสมไว้ได้โดดเด่นขาดทั้งที่เรื่องดังกล่าวเคยถูกคณะราษฎรประกาศไว้ว่าเป็นพันธกิจที่จะต้องกำจัดให้สิ้นซากครั้งเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครอง ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อสิ้นสุดยุคอำนาจคณะราษฎร หรือเข้าสู่ทศวรรษ 2500 รัฐบาลไม่ว่าสมัยใดก็แทบมิได้พยายามสานต่ออุดมการณ์คณะราษฎรอีกเลย ประกอบกับความพอดีกับการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่วิถีนิยมเสรี ทั้งความปรองดองระหว่างรัฐบาลและราชสำนัก รวมทั้งความเข้มงวดทางการยึดมั่นในระบบกรรมสิทธิ์เอกชน จึงเป็นหลักประกันให้กระบวนผลิตซ้ำอำนาจถือครองทรัพย์สินของเจ้านายที่สะสมไว้ตั้งแต่สมัยศักดินาทำงานต่อไป

โดยกระนั้นก็ตาม เฉพาะกลไกผลิตซ้ำอำนาจถือครองทรัพย์สิน อาจไม่ใช่ข้อได้เปรียบโดยสมบูรณ์ที่จะสรุปได้ทันทีว่า ชนชั้นเจ้านายยังคงดำรงอยู่ในบทบาทชนชั้นนำทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมเสรีได้ทั้งที่สูญเสียสิทธิผูกขาดอำนาจการเมือง เพราะพิจารณาในทางหนึ่ง รายได้หลักจาก “ค่าเช่าที่ดินจากชาวนา” อาจทำงานต่อไปเพราะเป็นรายได้ที่ขึ้นตรงกับทรัพย์สินส่วนตัว แต่นั่นก็ไม่ใช่ฐานรายได้ทั้งหมดที่เจ้านายเคยแสวงหาได้ ด้วยต้องไม่ลืมว่า ระบบเงินพระราชทาน ก็เป็นอีกแหล่งรายได้สำคัญเช่นกัน ซึ่งรายได้จาก “ค่าเช่าที่ดินจากชาวนา” ก็อาจเก็บได้บ้างไม่ได้อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนทางการผลิตสินค้าข้าวที่แปรปรวนจากทั้งราคาตลาดโลก และปัจจัยธรรมชาติ ดังนั้นเอาสถานะความเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เจ้านายบางส่วนจึงตระหนักที่จะปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ โดยการถอยออกจากพันชนาการการยึดมั่นในวิถีชีวิตเพื่อรับราชการและผันตัวไปเป็นชนชั้นนายทุนอิสระเลิกเช่าซื้อที่ดิน เชื้อสายเงิน

การปลดปล่อยตัวเองออกจากพันชนาการศักดินา เป็นการง่ายขึ้นสำหรับเจ้านายด้วยถือเป็นยุคสมัยที่ปฏิเสชวัฒนธรรมการคัดสรรข้าราชการโดยเจื้อน ไชชาติกำเนิด แต่ตัวแปรที่ยากกว่าคือ การปรับฐานะไปเป็น นายทุนอิสระ ภายใตเจื้อนไขความสามารถแสวงหาความได้เปรียบทางการค้าการลงทุนในระบบตลาดแข่งขันเสรี เพราะประสบการณ์ที่เจ้านายสะสมไว้มาโดยตลอด คือความชำนาญในทักษะการทำงานในระบบราชการ ไม่ใช่ความชำนาญทางการค้าการลงทุนเสมอเหมือน

พ่อค้าเชื้อสายจีน ดังนั้น ความหมายของ “ชนชั้นนายทุนอิสระ” ในที่นี้มีใช้สถานะที่เจ้านายจะเลือกเป็นได้บนอำนาจความต้องการในเชิงนามธรรม แต่ต้องปลูกสร้างอย่างเป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์ ซึ่งเท่าที่ผู้ศึกษาค้นพบจากการศึกษาในครั้งนี้ ปรากฏว่า เจ้านายกลุ่มหนึ่งจะใช้วิธีการสร้างพันธมิตรทางการลงทุนทำธุรกิจร่วมกับกลุ่มทุนพ่อค้าเอกชนอื่นๆ ซึ่งเท่ากับเป็นการอาศัยกำลังประกอบการของผู้ซึ่งชำนาญทางเศรษฐกิจกว่ามาพัฒนาขีดความสามารถทางการแสวงหาผลตอบแทนให้ทุนของตน ซึ่งนั่นก็เป็นวิถีปฏิบัติที่คล้ายคลึงกับวิถีปฏิบัติของทุนศักดินาระหว่างสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่หากสกัดหาบริบทความแตกต่างให้ลึกลงไป ก็อาจพบว่า ถึงที่สุดแล้ว แนวโน้มการลงทุนร่วมระหว่างทุนศักดินากับทุนพ่อค้าที่เปิดเผยในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นทุนของชนชั้นเจ้านายมากเพียงไร หรือสัดส่วนแทบทั้งหมดปรากฏในรูปทุนพระมหากษัตริย์ที่แสดงผ่านบทบาทการลงทุนของพระคลังข้างที่ ทางกลับกัน สัดส่วนที่ไม่มากนักของกิจกรรมการลงทุนในส่วนทุนส่วนตัวของเจ้านายเอง (เมื่อเทียบกับเจ้านายทั้งหมดทั้งฝ่ายในและฝ่ายหน้า) ก็มักนิยมฝากทรัพย์สินให้พระคลังข้างที่บริหารจัดการให้เกิดผลตอบแทน ซึ่งนั่นหมายถึง บริบทความสัมพันธ์ในเชิงเศรษฐกิจระหว่างเจ้านายกับพ่อค้าแทบมิได้ประสานกันโดยตรง

นอกจากกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับพ่อค้าที่ซิดไถ่ลึกมากขึ้น เจื่อนใจการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างกันและกันก็ดูเหมือนจะแตกต่างออกไป กล่าวคือ ขณะที่แต่ก่อน เป้าหมายของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ทางธุรกิจ เจ้านายมักยึดมั่นที่จะหา “ค่าเช่า” จากการปล่อยให้พ่อค้าเช่าทรัพย์สินของตนไปลงทุนทำกิจการ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ แม้เจ้านายส่วนใหญ่จะมีโรงสีเป็นของตนเอง แต่ก็นิยมปล่อยเช่าแก่ชาวจีน ต่างจากรูปแบบการลงทุนสมัยใหม่ที่ผู้ศึกษาค้นคว้า แนวโน้มการลงทุนร่วมกันระหว่างทุนเจ้าและทุนพ่อค้าเอกชนในหลายหลากธุรกิจเป็นการร่วมมือกันแสวงหา “กำไร”

นัยของการมุ่งลงทุนเพื่อหากำไร อาจตีความได้ว่า เป็นประสงค์ที่เจ้านายต้องการนำตัวเองลงไปมีส่วนร่วมในอำนาจประกอบการมากขึ้น ด้วยเหตุผลคือ ขณะที่พื้นฐาน ค่าเช่า ทำให้เจ้านายแทบไม่มีความจำเป็นที่จะเข้าไปสู่กระบวนการประกอบธุรกิจในธุรกิจ เพราะได้ตกลงเรียกเก็บผลตอบแทนในขั้นตอนกิจกรรมการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ไปเป็นทุนให้ผู้อื่นยืมใช้ไปแล้ว ระหว่างขั้นตอนการผลิตสินค้าบริการกระทั่งสิ้นสุดที่การแลกเปลี่ยนในตลาดที่จำเป็นต้องใช้ทักษะประกอบการจึงตกเป็นภาระของผู้เช่าทุน หรือพ่อค่านั่นเอง (กรณีนี้อาจไม่แตกต่างจากการให้ชาวนาเช่าที่ดินทำกิน ผู้ที่มีประสบการณ์การทำนาก็คือชาวนา ไม่ใช่เจ้าที่ดิน) หากแต่การมุ่งผลตอบแทนไปที่กำไร ทำให้ประสิทธิภาพระหว่างกระบวนการผลิต กระทั่งความสามารถขายสินค้าบริการที่ผลิตจากทุนที่เจ้าลงไปนั้น เป็นผลได้ผลเสียกับเจ้านายผู้ลงทุนโดยตรง เมื่อเป็นเช่นนี้ การพยายามที่จะรู้เท่าทันวิธีบริหารจัดการในระบบธุรกิจ จึงถือเป็นความจำเป็นที่เจ้านายไม่อาจปฏิเสธได้หากยึดคติความ

ต้องการลงทุนเพื่อแสวงหาผลกำไรสูงสุดเป็นที่ตั้ง หลายวิธีการสะสมทักษะประกอบการทางธุรกิจที่ผู้ศึกษาเสนอไว้ เช่น การลงทุนซื้อบริการทางการศึกษา เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น บางครั้ง ความพยายามแสดงบทบาท ผู้ประกอบการ ยังปรากฏชัดเจน จากการลงทุนทำธุรกิจโดยไม่พึงพาหรือแสวงหากลุ่มทุนอื่นเข้าเป็นพันธมิตร (หรือไม่เช่นนั้นสัดส่วนหุ้นหลักก็เป็นฝ่ายทุนเจ้า) ตัวอย่างเช่น กรณีการลงทุนอสังหาริมทรัพย์ของราชสกุล รังสิต ราชสกุล สักดิเชษฐ์ ภาณุพันธุ์ และหากไม่ยึดติดกับประสิทธิผลความสำเร็จทางการประกอบธุรกิจจนเกินไป กรณี บริษัท แอร์สยาม ก็เป็นตัวอย่างความปรารถนาจะเป็นนักธุรกิจของเจ้าเป็นอย่างดี

ถึงกระนั้น ก็ไม่ใช่ว่า “ค่าเช่าโดยเฉพาะค่าเช่าที่ดิน” จะหยุดเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสำหรับเจ้านายลง กลับกัน ค่าเช่าที่ดิน ยังถือเป็นวิถีแสวงหารายได้ที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง เพียงแต่ ปรับบริบทใหม่จากเดิมที่อาจมุ่งแสวงหาค่าเช่าบนฐานกิจกรรมการผลิตภาคเกษตรกรรม ไปสู่ฐานกิจกรรมการผลิตสินค้าบริการภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม อันเป็นฐานการผลิตที่เร่งปฏิบัติการอัตราค่าเช่าที่ดินให้ปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามพลวัตการเติบโตของโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมในประเทศ และก็เป็นที่คาดเดาได้ว่า เจ้านายก็ใช้ประโยชน์จาก “ราคาตลาดที่ดิน” ที่เปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจเก็บเกี่ยวความมั่งคั่งได้ไม่น้อย

โดยสังเขปของบทสรุปว่าด้วยการปรับตัวทางเศรษฐกิจหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองของชนชั้นเจ้านายหลัง พ.ศ. 2475 ในงานชิ้นนี้ คือ การล่มสลายของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สยามใน พ.ศ. 2475 ประกอบกับผลของการคลี่คลายไปสู่สมัยใหม่ของไทยตามวิถีเศรษฐกิจทุนนิยมเสรีหลังความล่มสลายผ่านไปกว่า 2 ทศวรรษ เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชนชั้นเจ้าที่ดินศักดินาแสดงบทบาททางเศรษฐกิจที่เริ่มคล้ายคลึงกับชนชั้นกรรมพีในสังคมไทย (ซึ่งกรณีนี้ในอังกฤษเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16) ถึงกระนั้น วิถีชีวิตแบบกรรมพีที่ผสมกับวิถีชีวิตของเจ้านายและบุคคลในราชสกุลเจ้า ก็มีได้เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันอย่างทันทีทันใดหลังสิ้นสุดสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หากแต่เป็นการเปลี่ยนผ่านอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจาก อิทธิพลจากปัจจัยหลายด้าน ไม่ว่าจะปัจจัยภายในชนชั้นเจ้านายเอง ที่ถูกโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองแบบศักดินาพันนาการไว้รอบด้านทั้งในมิติเศรษฐกิจ การเมือง และสำนึกคิดค่านิยม จนไม่อาจสลัดทิ้งได้อย่างเด็ดขาดไปพร้อมกับการสลายตัวของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมหรือในช่วงเวลาที่คณะราษฎรเข้าครอบงำระบอบอำนาจรัฐ ก็ไม่ใช่สมัยที่ “ความมั่งคั่ง” จะเป็นความประสงค์ที่จะแสวงหามากนัก ในขณะที่ยังคงไว้ซึ่ง “ความมั่งคั่ง” ทั้งทางทรัพย์สิน และวิถีชีวิตทางการเมือง จนเมื่อผ่านพ้นยุคสมัยคณะราษฎร เมื่อเจ้านายเริ่มรู้สึกมั่นคงขึ้น ความมั่งคั่งจึงเริ่มกลายเป็นตัววิถีชีวิตของเจ้านายสูงขึ้น ประกอบกับ “สถาบันกษัตริย์” และ “ราชสำนัก” เริ่มฟื้นคืนอำนาจภายใต้โครงสร้างการเมืองนับตั้งแต่วาระประหาร 2490 และยิ่งปรากฏชัดเจนหลังทศวรรษ

2500 เรื่อยมา เจ้าหน้าที่พระราชวงศ์ จำนวนหนึ่งจึงเริ่มแสวงหาโอกาสทางการค้า การลงทุนต่างๆ มากไปกว่าก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยมีกลไกอำนาจรัฐเป็นภาคส่วนสนับสนุนสำคัญ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าถึงทั้งหมดของเจ้าและบุคคลในราชสกุลเจ้า เนื่องจากอีกจำนวนไม่น้อยก็ยังคงยึดมั่นที่จะประกอบอาชีพข้าราชการของแผ่นดิน และเข้ารับใช้พระมหากษัตริย์ หรือบางส่วนก็ไม่สามารถก้าวขึ้นสู่บทบาทนายทุนได้เพราะขาดแคลนทุนทรัพย์

ข้อเสนอแนะส่งท้าย

ด้วยงานศึกษานี้ เนื้อหาโดยรวมจัดเป็นการอธิบายและวิเคราะห์พลวัตความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (และการเมือง) ในระดับจุลภาค (micro) ที่ซึ่งอาจเป็นบนสะท้อนเชื่อมโยงไปสู่การใช้อภิบายปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจไทยในเชิงนโยบาย (macro) ได้บ้างว่า การที่รัฐบาลคณะราษฎรแทบไม่สามารถทำลายระบบกรรมสิทธิ์แบบศักดินาลงได้ รวมทั้งผลจากมาตรการคุ้มครองระบบกรรมสิทธิ์เอกชนอย่างเข้มงวดที่รัฐบาลสมัยต่อๆ มายึดมั่น (พิจารณามาตรการทางอ้อมเช่นความล้มเหลวของสังคมไทยที่ไม่สามารถผลักดันมาตรการภาษีมรดกให้ถูกนำมาบังคับใช้ใหม่) บ่งให้เห็นว่า สถานะการกระจุกตัวของทรัพยากรไว้ที่ชนกลุ่มน้อยทางสังคม เป็นสถานะที่คงความเสถียรไปพร้อมกับความเสถียรของรากการทำงานของกลไกราชการแบบรวมศูนย์อำนาจที่ฝังตัวมาอย่างยาวนานในสังคมไทยทั้งที่ชนชั้นนายทุนจะสามารถกำจัดรูปแบบการผูกขาดอำนาจการเมืองโดยชนชั้นข้าราชการได้ก็ตามที่ การที่ชนชั้นการเมืองไทยมักผูกขาดพื้นที่อำนาจไว้เฉพาะข้าราชการการเมืองและนายทุน (แต่กลับแทบไม่มีมวลชนในพื้นที่อำนาจการเมืองในระบบ) จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ผู้ถืออำนาจกำหนดคคตึกาในรัฐธรรมนูญจะต่อต้านการบังคับใช้นโยบายเศรษฐกิจอันขัดต่อผลประโยชน์ของตนเอง ตลอดกระบวนการคลี่คลายทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยที่ประจักษ์ให้เห็นความเข้มแข็งของนโยบายปกป้องกรรมสิทธิ์เอกชนมาตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง จึงไม่เฉพาะเป็นเครื่องยืนยัน ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของชนชั้นเจ้า นาย หรืออาจรวมถึงนายทุนและข้าราชการการเมืองและประจำบางกลุ่มที่ตกค้างมาสู่การณปัจจุบัน แต่ยังเป็นเครื่องยืนยันความเป็นผู้เสียเปรียบของราษฎรส่วนใหญ่(ชาวนาและกรรมกร)ที่ประหนึ่งคือชนชั้นไร้แทบทุนอื่นๆ นอกจากกำลังแรงงานของตนเองมาตลอดสมัยศักดินาและทุนนิยม